

Sygn. akt III RC 175/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2017 roku

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Mirosława Mironiuk

Protokolant: Anna Słokotowicz

po rozpoznaniu w dniu 09 listopada 2017 roku w Bielsku Podlaskim

na rozprawie

sprawy z **powództwa S. Ł.**

przeciwko **I. Ł. (1)**

o ustalenie ustania obowiązku alimentacyjnego

oraz

z powództwa wzajemnego I. Ł. (1)

przeciwko **S. Ł.**

o podwyższenie alimentów

I. Ustala, że z dniem 04 lipca 2017 roku ustał obowiązek alimentacyjny powoda S. Ł. względem pozwanej I. Ł. (1) w kwocie po 200 (dwieście) złotych miesięcznie, wynikający z wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 16 października 2013 roku, w sprawie sygnatura akt I C 2/13;

II. Oddala powództwo wzajemne.

III. Odstępuje od obciążania pozwanej głównej i powódki wzajemnej kosztami procesu

Sygn. akt II Ca 51/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosław Trzaska (spr.)

Sędziowie: SSO Jolanta Fedorowicz

SSO Barbara Puchalska

Protokolant: st. sekr. sąd. Zofia Szczęsnowicz

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2018 r. w Białymstoku na rozprawie sprawy z powództwa S. Ł. przeciwko I. Ł. (1) o ustalenie ustania obowiązku alimentacyjnego

oraz z powództwa wzajemnego I. Ł. (1) przeciwko S. Ł.

o podwyższenie alimentów na skutek apelacji I. Ł. (1)

od wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 21 listopada 2017 r. sygn. akt III RC 175/17

I. oddala apelację;

II. odstępuje od obciążania I. Ł. (1) obowiązkiem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt III RC 175/17

UZASADNIENIE

Powód S. Ł. reprezentowany przez adw. M. R. wnosił o ustalenie, że ustał jego obowiązek alimentacyjny orzeczony wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 16.10.2013r sygn. akt I C 2/13 względem pozwanej I. Ł. (1) w kwocie po 200 zł miesięcznie. Wnosił także o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwana I. Ł. (1) wносиła o oddalenie powództwa. Jednocześnie wystąpiła z powództwem wzajemnym, w którym wносиła o podwyższenie świadczeń alimentacyjnych zasądzonych od powoda głównego S. Ł. na jej rzecz wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 16.10.2013r sygn. akt I C 2/13 z kwoty po 200 zł miesięcznie do kwoty po 450 zł miesięcznie, płatnych z góry do 10 - go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek zwłoki w płatności którejkolwiek z rat.

Pozwany wzajemny S. Ł. wnosił o oddalenie powództwa wzajemnego w całości.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 16.10.2013r w sprawie o sygn. akt I C 2/13 rozwiązano związek małżeński S. Ł. i I. Ł. (1) z winy obu stron (k. 142-143 akt sprawy I C 2/13). Jednocześnie zasądzono od S. Ł. na rzecz I. Ł. (1) alimenty w kwocie po 200 zł/mc na podstawie art. 60 §1 k.r.o. Jak wynikało z uzasadnienia orzeczenia (k. 145-150v akt sprawy I C 2/13) u podstaw tego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia: I. Ł. (1) miała 44 lat. Z zawodu była operatorem maszyn przędących. Pracowała na stanowisku sprzątaczkii w salonie (...) z wynagrodzeniem 500 zł/mc oraz w Przedsiębiorstwie (...) z wynagrodzeniem - 200 zł/mc. Sąd uznał, iż I. Ł. (1) może uzyskiwać wyższe dochody - uzupełniając dochody osiągane do kwoty ok. 1000 zł miesięcznie, ale z uwagi na skomplikowaną sytuację rodzinną - musi więcej uwagi poświęcać dziecku, które wchodziło w wiek dojrzewania i sprawiało kłopoty wychowawcze. W przekonaniu Sądu opieka nad dzieckiem, kontrolowanie procesu edukacji i wychowania, powodowały, iż I. Ł. (1) miała ograniczone możliwości zarobkowe. Natomiast, S. Ł. miał wówczas lat 50. Była zatrudniony w (...) S.A. w B. z wynagrodzeniem ok. 3000 zł miesięcznie. Od dwóch lat pracę świadczył w W.. Jego możliwości zarobkowe pozwalały nałożenie na utrzymanie byłej żony kwoty 200 zł miesięcznie.

Powyższe ustalono na podstawie akt Sądu Okręgowego w Białymstoku o sygnaturze I C 2/13.

Podstawą rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie są przepisy art. 60 § 1 k.r.o. oraz art. 138 k.r.o. i 135 k.r.o. w zw. z art. 61 k.r.o.. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 03.10.2000r o sygn. akt I CKN 945/00 wskazał, że „Trwałość (...) obowiązku alimentacyjnego, wykraczającego także poza rozwód, wywołuje naturalną konieczność korygowania umów lub orzeczeń w razie zmiany stanu faktycznego” na zasadach przewidzianych w art. 138 k.r.o. (LEX nr 52457; Legalis nr 188103). Zgodnie z art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy

dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków należy rozumieć zarówno istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji, jak też istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych, jak również ich ustanie. Przepis art. 60 § 1 k.r.o. statuuje przesłanki zwykłej postaci obowiązku alimentacyjnego. Przesłanki tego obowiązku polegają na wystąpieniu niedostatku oraz braku wyłącznej winy rozkładu pożycia po stronie małżonka uprawnionego, podczas gdy zobowiązany musi mieć możliwości zarobkowe i majątkowe do świadczenia w odpowiednim zakresie. Gdy zaistnieją łącznie te trzy przesłanki, sąd zobowiązany jest orzec alimenty na podstawie art. 60 § 1 k.r.o. Zakres świadczeń jest „odpowiedni” do potrzeb uprawnionego i możliwości zobowiązanego. W niniejszej sprawie, rozwód został orzeczony z winu obu stron, a zatem po stronie uprawnionej I. Ł. (1) zaistniała przesłanka braku wyłącznej winy w rozpadzie pożycia małżeńskiego. Ponieważ powództwo główne zmierzało do ustalenia ustania obowiązku alimentacyjnego, zaś powództwo wzajemne do podwyższenia orzeczonej wysokości tych alimentów, należało ustalić, czy po stronie uprawnionej do alimentów nadal istniał stan niedostatku i czy ten stan pogłębił się, z drugiej zaś strony - czy zobowiązany nadal ma możliwości zarobkowe i majątkowe do świadczeń w odpowiednim zakresie. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, iż stan niedostatku jest to brak własnych środków (zarobków lub dochodów) oraz możliwości zaspokojenia potrzeb uprawnionego, które należy uznać za uzasadnione w jego konkretnej, rozpatrywanej indywidualnie sytuacji życiowej (społecznej, zdrowotnej, wiekowej).

Dowody zebrane w sprawie dały podstawy do następujących ustaleń.

Obecnie S. Ł. ma lat 55. Nadal zatrudniony jest w (...) S. A. w B.. Pracę świadczy w W.. Mieszka w hotelu, za który płaci pracodawca. Jego zarobki kształtują się w granicy ok. 3000 zł, otrzymuje też dodatek za nadgodziny w wysokości ok. 500 zł. Z zaświadczenia od pracodawcy wynika, iż wynagrodzenie S. Ł. wynosi od 3070 do 4174 zł brutto miesięcznie, czyli od 2085 do 3575 zł netto miesięcznie (k. 30-31). W ostatnim okresie powód główny (pozwany wzajemny) był na zwolnieniu lekarskim przez 2 miesiące. Wpłyne to na zmniejszenie jego możliwości pracy powyżej 8 godzin dziennie (w nadgodzinach). S. Ł. koszt utrzymania własnej osoby określał na kwotę 1200 zł (k. 22v, 00:03:26-00:17:10). Na bilet miesięczny wydawał 110 zł, ponosił koszty wyżywienia w W.. Mieszkał z rodzicami w P., w domu który otrzymał od nich jako darowiznę. Wartość majątku to kwota ok. 20 tys. zł. Za nieruchomości uiszcza podatek w wysokości 100 zł za kwartał. Ponosi koszty remontu domu.

S. Ł. przedłożył zaświadczenia o stanie zdrowia, z których wynikały: choroba zwyrodnieniowa kręgosłupa, podejrzenie dyskopatii; łagodne nadciśnienie tętnicze; niedowład strzałkowy stopy prawej; od 2015r leczony z powodu trądziku różowatego (k. 37-39, 43, 45-46). W związku z leczeniem dermatologicznym wydawał kwotę ok. 200 zł miesięcznie. Na tę okoliczność przedłożył faktury VAT: za grudzień 2015r - 72,73 zł (k. 41), czerwiec 2017r - 175 zł (k. 42, 44).

S. Ł. posiadał oszczędności w kwocie ok. 54 tys. zł. Pieniądze te uzyskał w wyniku podziału majątku dorobkowego. Postanowieniem z dnia 14.04.2015r Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim w sprawie o sygn. akt I Ns 889/14 ustalił, iż w skład majątku dorobkowego S. i I. małżonków Ł. wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu o wartości 102.773 zł oraz dokonał podziału w/w składnika majątkowego w ten sposób, że przyznał go I. Ł. (1) i zasądził tytułem spłaty kwotę 93.523,43 zł na rzecz S. Ł. (k. 52-57). Płatność tej kwoty rozłożono na trzy raty: w terminach jednego miesiąca, sześciu miesięcy i dwunastu miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia. I. Ł. (1) nie wykonała nałożonego na nią zobowiązania. S. Ł. wszczął egzekucję komorniczą, w wyniku której dokonano licytacji spółdzielczego prawa do lokalu (k. 10). Powód główny w związku ze spłatą posiada względem pozwanej stwierdzoną tytułem wykonawczym wierzytelność na kwotę ok. 40 tys. zł. W związku z tym skierował egzekucję do działki byłej żony położonej w K. o powierzchni ok. 1,50 ha i wartości ok. 32 tys. zł.

Obecnie I. Ł. (1) ma lat 48. Według twierdzeń pozwanej głównej (powódki wzajemnej) jej łączny dochód wynosi ok. 1300 zł miesięcznie (k. 22v, 00:20:31). W tym przedmiocie przedłożyła: umowę zlecenia zawartą na okres od 01.09.2017r do 30.11.2017r - sprzątanie - stawka godzinowa - 13zł/godz. brutto (k. 11); zaświadczenie o zatrudnieniu - wynagrodzenie za miesiąc lipiec 2017r - 1131 zł brutto - w oparciu o umowę zlecenia od dnia 20.02.2017r do 20.07. (...) (k. 12) oraz od dnia 21-31.07.2017r - 349,33 zł brutto (k. 13); zaświadczenie o zatrudniona w (...) sp. z o.o. w

B. - potrącenia przez komornika za kwiecień 357,48 zł i za maj 348,92 zł (k. 14). Chcąc ustalić rzeczywiste dochody osiągane przez I. Ł. (1) Sąd z urzędu zwrócił się o udzielenie informacji do pracodawców. Z zaświadczenia nadesłanego przez (...) sp. z o.o. sp. k. w B. wynikało, iż pozwana zatrudniona była na umowę zlecenia od dnia 21.07.2017r do dnia 30.11.2017r. Za okres 10 dni otrzymała wynagrodzenie 529,65 zł netto, zaś za miesiąc sierpień otrzymała wynagrodzenie w kwocie 1692,76 zł netto. Tytułem potrąceń komorniczych wynagrodzenie pomniejszone było o kwotę 78,33 zł (k. 33-34). Z informacji uzyskanych od (...) sp. z o.o. w B. wynikało, iż I. Ł. (1) w okresie od 1.11.2015r do 06.01.2017r zatrudniona była na podstawie umowy zlecenia i świadczyła pracę we wszystkie święta ustawowo wolne od pracy oraz od dnia 20.02.2017r do dnia 20.07.2017r (k. 73-74v). W tym okresie, za jeden, dwa lub trzy dni pracy otrzymywała wynagrodzenie od 232,95 zł netto do 904,30 zł netto, zaś w miesiącach od lutego do lipca kwoty od 529,65 zł do 1676,67 zł netto. Także złożone przez pozwaną główną (powódkę wzajemną): zaświadczenie z dnia 08.11.2017r oraz rachunki do umowy zlecenia wskazywały, iż uzyskuje ona dochód w wysokości najniższego wynagrodzenia w kwocie 1459,48 zł netto miesięcznie (k. 65-68). A nadto, począwszy od dnia 29.08.2017r pozostawiono do dyspozycji dłużniczki I. Ł. (1) kwotę wolną od potrąceń w wysokości 2000 zł (k. 64).

Od kwietnia 2017r pozwana główna (powódka wzajemna) wraz z dorosłym synem Ł. Ł. (2) zamieszkała w wynajętym mieszkaniu. Z tytułu czynsz wynajmu i opłat za mieszkanie uiszcza łączną kwotę - 850 zł miesięcznie. Umowę najmu zawarła na dwa lata. Ponadto, zaciągnęła kredyt w związku z zakupem telewizora za kwotę 1400 zł. Należne raty wynoszą 111,96 zł miesięcznie i będzie je spłacała przez pół roku (k. 15). I. Ł. (1) twierdziła, iż syn nie dokłada się do kosztów utrzymania mieszkania, ponieważ nie pracuje, przebywa na zwolnieniu lekarskim, uczestniczy w kursie na prawo jazdy oraz posiada obciążenie z tytułu wymierzonej kary za pobicie. Pozwana wskazywała, iż na wyżywienie wydaje ok. 500-600 zł miesięcznie, a na środki czystości ok. 100 zł w ciągu dwóch miesięcy. Nie korzystała z pomocy MOPS. Ponadto, w dniu 30.08.2017r za badanie ginekologiczne zapłaciła 160 zł (k. 17). I. Ł. (1) przyznała, iż posiada zobowiązanie wobec byłego męża ok. 40 tys. zł oraz że jest właścicielką nieruchomości leśnej o wartości ok. 30 tys. zł, do której nastąpiło zajęcie komornicze z tytułu egzekucji prowadzonej w związku ze spłatą w wyniku podziału majątku dorobkowego.

W celu ustalenia sytuacji majątkowej stron oraz przyczyniania się syna stron do ponoszonych kosztów zamieszkania przez pozwaną główną (powódkę wzajemną) Sąd dopuścił dowód z przesłuchania w charakterze świadków: Ł. Ł. (2) i I. Ł. (2) (k. 69). Świadek Ł. Ł. (2) - syn stron - pouczony o prawie odmowy zeznań początkowo zdecydował się składać zeznania, a następnie emocjonalnie podchodząc do stron, stwierdził, iż nie będzie zeznawał i opuścił salę (k. 69-69v, 00:03:40-00:10:31). Natomiast, świadek I. Ł. (2) (k. 69v-70, 00:11:00-00:19:28) - córka stron - podawała, iż brat od czerwca 2017r podjął pracę. Wówczas mieszkał z matką. Potem, był na zwolnieniu lekarskim i okres, na który była zawarta umowa, skończył się. W czasie zwolnienia lekarskiego Ł. Ł. (2) przebywał u niej w B.. Wówczas był na jej utrzymaniu. Na weekendy, na 2-3 dni, jeździł do matki. W przekonaniu świadka matka nie znajduje się w niedostatku i obowiązek alimenty należy wygasić. I. Ł. (1) nie skarżyła się córce, że nie ma pieniędzy lub aby „nie miała za co żyć”. I. Ł. (2) raz pożyczała matce pieniądze - 100 zł i były one przeznaczone najprawdopodobniej na telefon. Sąd nie miał podstaw, aby zeznaniom świadka odmówić wiarygodności. Świadek, jako córka storn, nie miała interesu w tym, aby zeznawać tendencyjne na korzyść jednej z nich. I. Ł. (2) nie była skonfliktowana z rodzicami. W przekonaniu Sądu obiektywnie oceniała sytuację i znała ją bardziej z relacji brata niż z relacji matki lub ojca.

W przekonaniu Sądu, dowody zebrane w sprawie dały podstawę do uznania, iż pozwana wzajemna nie znajduje się w niedostatku. Podjęła pracę zarobkową, z której uzyskuje dochód w wysokości najniższego wynagrodzenia. W czasie niespełna dwóch lat nabyła składnik majątkowy w postaci spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, który miał zabezpieczyć jej byt w zakresie potrzeb mieszkaniowych. Z sobie jedynie znanych powodów składnik ten utraciła. W sprawie o podział majątku dorobkowego wniosła o przyznanie jej lokalu i deklarowała spłatę na rzecz byłego męża. Wskazywała, iż na ten cel przeznaczy pieniądze uzyskane ze sprzedaży nieruchomości leśnej o pow. 1,5 ha. Nie wywiązując się z zobowiązania poniosła konsekwencje w postaci egzekucji - najpierw spółdzielczego prawa do lokalu, a następnie również posiadanej nieruchomości, a także wynagrodzenia za pracę. I. Ł. (1) nie przedstawiła żadnych dowodów, które potwierdziłyby istnienie ważnych powodów uzasadniających utratę posiadanego majątku. Ponadto, przedstawione przez pozwaną dowody i twierdzenia w zakresie posiadanych

wydatków wskazują, iż w zasadzie utrzymuje dorosłego syna. Obowiązek alimentacyjny ojca S. Ł. względem Ł. Ł. (2) ustał z dniem 15.03.2017r (k. 18). Powód wskazywał, iż pomógł synowi znaleźć zatrudnienie, ale Ł. Ł. (2) pracy tej nie utrzymał. Doznając kontuzji nogi korzystał ze zwolnienia lekarskiego i umowa nie została przedłużona. Skoro zatem, I. Ł. (1) stać jest, aby pokrywać przynajmniej w części potrzeby dorosłego syna, to tym bardziej powinno być ją stać, aby zaspakajać swoje usprawiedliwione potrzeby. Własne potrzeby pozwana (powódka wzajemna) określiła na kwotę 1300 zł. Wskazywane przez pozwaną usprawiedliwione potrzeby znajdują pokrycie w uzyskiwanych przez nią dochodach, dlatego w ocenie Sądu, nie znajduje się ona w niedostatku.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o przepisy: art. 60 § 1 k.r.o. oraz art. 138 k.r.o. i 135 k.r.o. w zw. z art. 61 k.r.o., Sąd ustalił, iż obowiązek alimentacyjny powoda S. Ł. względem pozwanej I. Ł. (1) w kwocie po 200 zł miesięcznie ustał z dniem złożenia pozwu, czyli z dniem 4 lipca 2017r. Konsekwencją takiego ustalenia było oddalenie powództwa wzajemnego I. Ł. (1) o podwyższenie alimentów do kwoty po 450 zł miesięcznie.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c., uznając że sytuacja majątkowa pozwanej głównej i powódki wzajemnej uzasadnia odstąpienie od obciążania jej kosztami.